

Binnen de vaste commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelings-samenwerking hebben de onderstaande fracties de behoefte vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over onder meer de Geannoteerde agenda voor de inzet van het Koninkrijk der Nederlanden voor de voorjaarsvergadering van de Wereldbank van 22–24 april 2022.

De voorzitter van de commissie,
Wuite

De adjunct-griffier van de commissie,
Prenger

Inhoudsopgave	blz.
I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
Inbreng VVD-fractie	2
Inbreng D66-fractie	3
Inbreng CDA-fractie	4
Inbreng SP-fractie	6
II Antwoord/Reactie van de Minister	6
III Volledige agenda	6

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Inbreng VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie danken de ministers voor de toegezonden geannoteerde agenda. Zij hebben daarover enkele opmerkingen en vragen.

Nederland vertegenwoordigt Oekraïne bij zowel de Wereldbank als het IMF. Ook vertegenwoordigt Nederland Moldavië. Kan de Minister aangeven wat het concreet voor Nederland betekent dat Nederland de vertegenwoordiger is van een land in oorlog (Oekraïne) en een land dat ineens zeer grote hoeveelheden vluchtelingen huisvest (Moldavië) bij de Wereldbank? Opvallend is dat in de brief van de Minister van Financiën¹ wordt gesproken over een bedrag van € 100 miljoen voor een garantie voor de cofinanciering van de voorziene begrotingssteun door de Wereldbank aan Oekraïne, terwijl de Wereldbank zelf een Nederlandse bijdrage van € 80 miljoen noemt.² Kan de Minister aangeven waarom verschillende bedragen worden genoemd?

De Minister schrijft rond het onderwerp «Russische invasie van Oekraïne» dat de Wereldbank nadenkt over passende beleidsreacties samen met internationale partners als gevolg van stijgende energie- en voedselprijzen en het risico van verder aanwakkerende inflatie. Kan de Minister aangeven welke beleidsreacties de Wereldbank tot dusver overweegt?

De Minister schrijft dat als gevolg van de Russische invasie in Oekraïne de Wereldbank besloten heeft alle nog lopende programma's in Rusland en Belarus met onmiddellijke ingang te stoppen. Kan de Minister aangeven welke consequenties dit heeft voor Nederland?

De Minister schrijft rond het onderwerp «Fragiliteit» en de prioriteit «*Stay and deliver*» dat een toenemend aantal landen op de lijst van *Fragile and conflict-affected situations* (FCS) niet langer een internationaal erkende regering heeft en daarom geen legitieme overheidspartner voor de Wereldbank. Volgens de Minister dient de Wereldbank op zoek te gaan naar oplossingen en maatwerk. Het is de leden van de VVD-fractie echter niet duidelijk welke oplossingen de Wereldbank voor ogen heeft, en welk maatwerk per geval vereist is. Kan de Minister dat toelichten? Kan zij ook toelichten hoe voorkomen wordt dat oplossingen en maatwerk ertoe leiden dat de positie van de niet-erkende regering (zoals de Taliban in Afghanistan of de militaire junta in Myanmar) onbedoeld versterkt wordt, of dat deze regering de facto alsnog legitimiteit wordt verschaft?

¹ Kamerstuk 36 048, nr. 3.

² Wereldbank, 7 maart 2022, Press release: World Bank Mobilizes an Emergency Financing Package of over \$700 million for Ukraine.

De Minister schrijft rond het onderwerp «Fragiliteit» en de prioriteit «Verbeterde coördinatie met (lokale) ontwikkelingssamenwerkingspartners» dat het Koninkrijk zich inzet voor samenwerking van de Wereldbank met lokale ontwikkelingspartners. De leden van de VVD-fractie zijn dit met de Minister eens. Het is de leden van de VVD-fractie echter niet duidelijk hoe het Koninkrijk zich specifiek hiervoor gaat inzetten. Kan de Minister dat toelichten?

De Minister schrijft rond het onderwerp «Fragiliteit» en de prioriteit «*Mental health and psychosocial support*» (MHPSS) dat het Koninkrijk wil dat de Wereldbank MHPSS een integraal onderdeel maakt van haar respons in FCS-landen. Kan de Minister aangeven of de Wereldbank voornemens is hier gehoor aan te geven?

De Minister schrijft rond het onderwerp «Schulden in relatie tot macro-economische stabiliteit en ontwikkeling» dat gewerkt is aan duurzame oplossingen voor de schuldenproblematiek. Volgens de Minister verloopt de implementatie van het *Common Framework* (CF) echter trager dan voorzien. Kan de Minister de vertraging toelichten? Waarom hebben maar drie landen met een kwetsbare schuldenpositie aanvragen voor behandeling ingediend onder het CF? Kan de Minister ook aangeven hoe de discussie verloopt ten aanzien van schulden bij Chinese private partijen die de facto schulden bij de Chinese overheid zijn omdat het gaat om entiteiten die overheidsbeleid uitvoeren?

Inbreng D66-fractie

Russische invasie van Oekraïne

De leden van de D66-fractie maken zich, net als de Bank en het IMF, grote zorgen over de negatieve effecten van de oorlog, ook buiten Oekraïne. De armste landen zullen het hardst worden geraakt door de toenemende wereldwijde voedselonzekeerheid. De leden vrezen niet alleen voor een dreigende voedselcrisis, maar ook voor de gevolgen van een dergelijke crisis op de stabiliteit en de vrede en veiligheid in de allerarmste landen. Daarnaast hebben zij zorgen over de invloed die Rusland kan winnen in de allerarmste landen als andere hulp uitblijft. Kan de Minister toelichten in hoeverre met voornoemde factoren rekening zal worden gehouden in de beleidsreacties van de Bank? Kan de Minister toezeggen hier aandacht voor te vragen?

Fragiliteit

De leden van de D66-fractie onderschrijven de prioriteiten van de Minister op het gebied van de financiering voor operaties in fragiele landen. Zij ondersteunen in het bijzonder de prioriteiten van het Koninkrijk op het gebied van het verbeteren van samenwerking met lokale ontwikkelingssamenwerkingspartners en de bevordering van een inclusieve benadering van programma's in fragiele landen met bijzondere aandacht voor vrouwen, meisjes en kwetsbare groepen zoals LHBTI+ en andere gemarginaliseerde groepen. De voornoemde groepen verdienen bijzondere aandacht omdat zij in conflictsituaties het hardst worden geraakt en het moeilijkst te bereiken zijn met hulp. Daarnaast vragen de leden aandacht voor de positie van vrouwen, meisjes en kwetsbare groepen met het oog op het voorkomen van conflict, exclusie, ongelijkheid en de perceptie van onrechtvaardigheid kunnen bijdragen de fragiliteit van een land. Lokale ontwikkelingspartners, en dan voornamelijk organisaties behorende tot het maatschappelijke middenveld, kunnen een enorme bijdrage leveren aan het bereiken van vrouwen, meisjes en kwetsbare groepen. Kan de Minister toelichten hoe de bijzondere positie

van kwetsbare groepen wordt bediend in het beleid? Kan de Minister het bredere krachtenveld binnen de Wereldbank-partnerlanden ten aanzien van deze prioriteiten schetsen? Hoe gaat de Minister verder uitvoering geven aan deze prioriteiten en welke koers heeft de Minister voor ogen voor de Nederlandse inzet?

Schulden in relatie tot macro-economische stabiliteit en ontwikkeling

De leden van de D66-fractie maken zich zorgen over het gebrek aan transparantie over de schuldenposities van lage- en middeninkomenslanden en crediteuren. Zij onderstrepen dan ook dat het Koninkrijk wil inzetten op meer transparantie, maar zij vragen zich wel af hoe dit er concreet uit moet komen te zien. Welke concrete voorstellen gaat de Minister doen om daadwerkelijk meer transparantie te bereiken? Kan de Minister het krachtenveld ten aanzien van transparantie over schuldenposities binnen Wereldbankverband schetsen? Welke rol ziet de Minister voor zichzelf om tot een oplossing van het voornoemde probleem te komen?

Digitalisering en ontwikkeling

De leden van de D66-fractie onderschrijven het belang van digitalisering in de context van ontwikkeling. Zij moedigen in het bijzonder de inzet van het Koninkrijk op het verkleinen van bestaande ongelijkheden voor jongeren, vrouwen en gemarginaliseerde groepen door toegang tot digitalisering ten zeerste aan. Wel willen de voornoemde leden aandacht vragen voor de bescherming van de rechten van mensen in het digitale domein. Bij de inzet van digitalisering in de context van ontwikkeling moet voldoende rekening worden gehouden met de bescherming van de data en privacy van mensen. Digitalisering moet gepaard gaan met controle op dataverzameling door bedrijven en overheden, ook in de publieke ruimte. Kan de Minister toelichten in hoeverre privacy en databescherming onderdeel uitmaakt van de strategie van de Wereldbank op digitalisering in ontwikkelingslanden? Kan de Minister toezeggen hier aandacht voor te vragen?

Klimaat

De leden van de D66-fractie benadrukken dat klimaatverandering een mondiaal probleem is dat de internationale gemeenschap alleen in gezamenlijkheid kan aanpakken. Zij onderschrijven dan ook de inzet van het Koninkrijk om aan te dringen op committeren door de Bank aan een belangrijke uitkomst van COP26: het beperken van de maximale opwarming van de aarde tot 1,5 graden Celsius. Nederland zal zich met gelijkgestemde landen die de slotverklaring van de klimaatop in Glasgow eveneens hebben ondertekend inzetten om ervoor te zorgen dat de Bank zich ook verbindt aan deze verklaring. Kan de Minister toelichten of Nederland hier, vergeleken met gelijkgestemde landen, een voortrekkersrol in zal nemen? Hoe beziet de Minister het speelveld binnen de Wereldbank op het thema klimaat? Op welke termijn voorziet de Minister dat concrete vervolgstappen zullen worden genomen, zoals het vertalen van ambities van de Bank naar concrete resultaatindicatoren en een transparant uitfaseringspad met een tijdlijn voor de financiering van fossiele brandstoffen?

Inbreng CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de stukken die verzonden zijn voor de jaarvergadering van de Wereldbank en hebben hier nog enkele vragen en opmerkingen over.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de verschillende steunpakketten welke door o.a. de Wereldbank, EBRD, EID, CEB en IMF zijn samengesteld ten behoeve van Oekraïne. De leden verwelkomen dan ook het initiatief voor de garantstelling vanuit Nederland voor 100 miljoen euro ten behoeve van het steunpakket van de Wereldbank. In de komende periode zullen er meer steunpakketten moeten komen ten behoeve van Oekraïne, ook in het kader van een wederopbouw wanneer het conflict ten einde komt. Internationale financiële instellingen zullen hiervoor wederom steun van lidstaten nodig hebben om dit te bewerkstelligen. De leden van de CDA-fractie vragen daarom aan de Minister om nader toe te lichten wat de mogelijkheden zouden zijn voor verdere garantstellingen aan internationale financiële instellingen om financiële steun aan Oekraïne te leveren, ook voor de wederopbouw. Daarnaast vragen de leden hoe Nederland een voortrekkersrol kan spelen in het bewerkstelligen van een wederopbouw steunpakket voor Oekraïne.

Rusland is nog altijd lid van de Wereldbankgroep en de op acht na grootste aandeelhouder in IBRD met 2,73 procent van de stemmen. Op 7 april is Rusland uit de VN-Mensenrechtenraad geschorst vanwege de inval in Oekraïne. Daarnaast heeft Ursula von der Leyen op 7 maart reeds aangekondigd om te werken aan de opschorting van de lidmaatschapsrechten van Rusland in multilaterale financiële instellingen zoals de Wereldbank. De leden van de CDA-fractie vragen wat de lijn van Nederland gaat zijn wanneer een eventuele schorsing bespreekbaar wordt binnen de Wereldbank.

De Minister geeft aan dat in een aantal landen operaties gestopt of gepauzeerd zijn, waardoor de *International Development Association* (IDA) de financiering niet (volledig) uit kan geven. De leden van de CDA-fractie vragen zich af wat de mogelijkheden zijn om deze financiering toch in te blijven zetten in de FCS-landen die dit het hardste nodig te hebben. Daarnaast vragen de leden van de CDA-fractie af in hoeverre de samenwerking met de VN en de *International Committee of the Red Cross* (ICRC) in Jemen en Zuid-Soedan heeft geleid tot actieve betrokkenheid en inzet binnen de FCS-landen van de Bank. Bereikt deze samenwerking de gewenste effecten en kan een vergelijkbare constructie geïmplementeerd worden in de landen waar nu de operaties stilliggen?

De Minister geeft aan dat vrouwen en meisjes kwetsbaar zijn in conflict situaties. De leden van de CDA-fractie vragen zich af wat de mogelijkheden zijn om vrouwen verder te ondersteunen in FCS-landen, ook waar de operaties tijdelijk gepauzeerd of gestopt zijn omdat er geen legitieme overheidspartner voor de bank is.

Op dit moment worden de allerarmsten het hardste geraakt door de effecten van COVID-19, de stijgende inflatie, en de stijging van energie- en voedselprijzen. De leden van de CDA-fractie hebben kennis genomen van de intentie om een *Integrated National Financing Frameworks* (INFF) op te zetten en hopen dat dit bij kan dragen aan effectievere financiering voor het realiseren van de ontwikkelingsambitie van een land. De leden van de CDA-fractie vragen de Minister of bekend is op welke termijn de INFF operationeel is en ingezet kan gaan worden.

Door de stijgende prijzen en een verwacht graantekort door minder inzaaien ten gevolge van de oorlog in Oekraïne zijn er stijgende graanprijzen en minder voedselzekerheid. De leden van de CDA-fractie vragen de Minister wat de Wereldbank kan doen ten aanzien van de hoge graanprijzen specifiek in Noord en Midden Afrikaanse landen. Wat doen deze stijgende prijzen voor deze landen en hun beroep op de Wereldbank?

Door middel van het *Debt Service Suspension Initiative* (DSSI) hebben lage-inkomenslanden uitstel van terugbetalingen gekregen. Nu deze afbetalingen hervat dienen te worden hebben veel landen met een schuldenproblematiek beperkte ruimte om te investeren in de SDG's. De leden van de CDA-fractie vragen daarom de Minister of duidelijk is welke schade de SDG's hebben opgelopen. Hoe ver zijn we per SDG teruggevallen en zijn de SDG's nog haalbaar desondanks de huidige onzekerheden? Welke positieve stappen zijn ondanks de huidige crises toch gezet? Deze leden vragen de Minister indien beschikbaar een dergelijk overzicht met de Kamer te delen.

Inbreng SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben de stukken betreffende de voorjaarsvergadering van de Wereldbank met interesse gelezen. De leden hebben hier nog een aantal vragen over.

De leden constateren dat de oorlog in Oekraïne een belangrijke rol zal spelen bij de vergadering van de Wereldbank. Met vele doden, gewonden en ontheemden is er uiteraard veel humanitaire steun nodig voor Oekraïne. Het is wat deze leden betreft logisch dat de Wereldbank hier een rol in speelt. De leden willen er echter voor waken dat deze steun niet ten koste zal gaan van andere broodnodige steun in de rest van de wereld die nog steeds hard getroffen is door de COVID-19 crisis. Kan de Minister bevestigen dat deze extra financiële steun bovenop de al gereserveerde middelen komt?

De coronapandemie heeft de verschillen tussen arm en rijk vergroot en heeft in de ontwikkelingslanden de vooruitgang die is geboekt de afgelopen 10 jaar praktisch tenietgedaan.

De Kamer is over de bijdrage aan IDA20 geïnformeerd, op welke wijze wordt de Kamer over de andere bijdragen aan de Wereldbank geïnformeerd en op welke begroting is deze bijdrage terug te vinden?

De leden van de SP-fractie zijn vaak kritisch geweest op de Wereldbank. De Wereldbank kent een verleden, in de jaren «80 en «90, waarin het onder strenge en vooral sterk neoliberale voorwaarden leningen verstrekke aan arme landen. Sommige landen waren uiteindelijk slechter af omdat zij in het neoliberale stramien moesten passen waarin de private sector winsten boven mensen stelde. Sinds een aantal jaar werkt de Wereldbank met *Development Policy Financing* onder minder strikte voorwaarden. Maar ook deze DFP's kunnen schadelijk zijn. Deze onderhandelingen lopen echter achter gesloten deuren. De leden vinden het opvallend dat de Minister wel aangeeft dat de transparantie over de schuldenpositie van sommige landen beter kan, maar niet deze onderhandelingen die essentieel zijn voor diezelfde schuldenpositie. Wat vindt de Minister van het gebrek aan transparantie in de onderhandelingen? Is de Minister bereid bij de voorjaarsvergadering te pleiten voor meer transparantie? Is de Minister het met de leden eens dat DFP's onder te strikte voorwaarden ook schadelijk kunnen zijn voor een land?

II. Antwoord/Reactie van de Minister

III. Volledige agenda

Geannoteerde agenda voor de inzet van het Koninkrijk der Nederlanden voor de voorjaarsvergadering van de Wereldbank van 22 tot en met 24 april 2022. 2022Z07042 – Brief regering d.d.

08-04-2022, Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, E.N.A.J. Schreinemacher

Verslag jaarvergadering Wereldbank 2021. 26 234, nr. 261 – Brief regering d.d. 22-11-2021, Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, Th.J.A.M. de Bruijn

Uitkomsten van de onderhandelingen over de vervroegde 20e middelenaanvulling van de International Development Association (IDA20) voor de periode 2022–2025. 26 234, nr. 262 – Brief regering d.d. 01-03-2022, Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, E.N.A.J. Schreinemacher